

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2014

EALAÍN

Dearadh

Gnáthleibhéal

Tá 100 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 25% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Dé Luain, 28 Aibreán – Dé hAoine, 9 Bealtaine Maidin, 9:30 – 12:00

Ba chóir an páipéar seo a thabhairt do na hiarrthóirí **Dé Máirt, 8 Aibreán**

Treoracha

Tá cead agat do bhileog A2 de sceitsí ullmhúcháin (**bileog amháin**) a thabhairt isteach sa scrúdú mar chúnaimh duit i bpróiseas forbartha do dhearadh. Ní mór do do mhúinteoir ealaíne nó don phríomhoide an bhileog seo a shíniú agus dáta a chur léi **sula dtosaíonn** an scrúdú á dheimhniú gurb é do chuid oibre féin gan chúnaimh atá ann.

Tá cead agat cibé meáin agus uirlisí ealaíne atá oiriúnach a úsáid chun riachtanais an scrúdaithe a chomhlíonadh, e.g. pinn luaidhe, péint, páipéir dhaite, cárta, ábhair do cholláis nó do mheáin mheasctha, rialóir, T-bhacart, scian, siosúr, gliú, etc.

Níl cead agat obair ealaíne réamhullmhaithe ná obair ealaíne atá réidh le húsáid a thabhairt isteach sa scrúdú d'fhonn iad a chóipeáil nó a úsáid i do mholadh dearadh deireanach.

Ní cheadaítear ábhair mheatacha orgánacha a úsáid.

Scríobh do scrúduimhir agus an leibhéal ar gach bileog.

Scríobh uimhir na ceiste atá roghnaithe agat agus an teideal a ghabhann léi ar gach bileog.

Céim 1: Bileog de Sceitsí Ullmhúcháin (TAIGHDE)

Ní mór an bhileog A2 de sceitsí ullmhúcháin a dhéanamh roimh an scrúdú agus ba chóir do chuid **taighde** a bheith ann. Is é is cóir a bheith i do Bhileog de Sceitsí Ullmhúcháin ná rogha de léirthuiscentí pearsanta agus de smaointe a ndearna tú taighde orthu a bhaineann leis an gceist a roghnaigh tú. Is féidir líníochtaí, staidéir dhatha, agus cineálacha eile de thaighde amhairc a chur san áireamh. Tá cead agat nótaí a chur le do chuid oibre. Ná bíodh do chuid oibre ach ar thaobh amháin den bhileog A2 de Sceitsí Ullmhúcháin. Má úsáideann tú colláis, íomhánna a gearradh amach nó fótagraif, ní mór gach saghas oibre dá leithéid **a ghreamú go cothrom** de do bhileog A2 de Sceitsí Ullmhúcháin.

Céim 2: Bileog Réamhsceitsí (FORBAIRT)

(20 marc)

Sa scrúdú, ba chóir duit do bhileog A2 de réamhsceitsí a dhéanamh ar dtús. Bileog **fhobartha** atá anseo inar chóir na smaointe atá agat ar do Bhileog de Sceitsí Ullmhúcháin a **iniúchadh**. Ba chóir go mbreithneofá gach gné den dearadh 2T nó 3T de réir mar a oireann siad don cheist atá roghnaithe agat agus fianaise a bheith ann ar fhorbairt shuntasach bhreise ar na smaointe seo. Tá cead agat sceitsí a bhfuil nótaí leo a úsáid chun forbairt do chuid smaointe a léiriú. **Ní mór duit do chuid oibre a dhéanamh go glan díreach ar an mbileog A2 agus gan ach sceitsí amháin a úsáid**, iad daite más mian leat. Níor chóir an obair a chuirtear i láthair ar do Bhileog Réamhsceitsí a chóipeáil díreach ón mBileog de Sceitsí Ullmhúcháin. Ná bíodh do chuid oibre ach ar thaobh amháin den bhileog A2.

Céim 3: An Moladh Dearaidh Deireanach

(80 marc)

Is le linn an scrúdaithe a dhéantar do Mholadh Dearaidh Deireanach a chur ar fáil. Ba chóir duit eolas ar bith a mheasann tú a bheith riachtanach chun do Mholadh Dearaidh Deireanach a chur in iúl, a chur san áireamh agus tagairt ar leith a dhéanamh do ghnéithe amhairc, feidhmiúla agus ábhartha na ceardaíochta a roghnaigh tú, seachas d'aird a dhíriú go hiomlán ar shaothar ealaíne a chur ar fáil a bhfuil bailchríoch den scoth air.

Ag deireadh an scrúdaithe tabharfar clúdach bán duit a mbeidh ort iad seo a leanas a chur ann:

- do bhileog A2 de **Sceitsí Ullmhúcháin**
- do bhileog A2 de **Réamhsceitsí**
- do **Mholadh Dearaidh Deireanach**.

Sleachta Tuairisciúla

Sliocht A

Ceiliúradh deiridh an tsamhraidh, an deichiú cóisir lá breithe, cóisir sheanbhunaithe, slua ollmhór, deireadh seachtaine eagnaíochta, deis ragairne, d'fhreastail an Electric Picnic orthu ar fad.

Tá an slua athraithe ó cuireadh tús leis an bhféile. Bhí seanfhondúirí ann a bhí ag baint buntáiste as tairiscintí ar thicéid níos saoire, ag brath ar cá mhéad bliain a bhí siad ag freastal ar an bhféile, chomh maith le slua óg úrnua. Ní raibh an oiread sin ar siúl oíche Dé hAoine agus ní raibh oscailte ach an príomhardán. Nuair a baineadh na glais de na pubaill Dé Sathairn, tháinig na mílte duine ina rabharta isteach sa phríomhairéine.

Seo liom ag spaisteoireacht i dtreo Shráidbhaile na Ceardaíochta Glaise, chun éalú ón bhfuadar agus ón bhfothram ag an Electric Picnic agus ó na fir óga a bhí ag glaach i mo dhiaidh mar gheall ar m'fhéasóg ('Féachaigí, sin é mo dhuine ón Hangover!'). Seo an áit a bhfuil gaibhne agus saoir adhmaid agus lucht déanta seodra ag déanamh rudaí lena gcuid lámha. 'Nár chuala an dream seo riamh faoi Ikea?' an chéad smaoinemh a rith liom, ach ba ghearr go raibh mé faoi dhraíocht ag a gcuid bealaí seanaimseartha. Ba é an rud ba mhó ar bhain mé taitneamh as i Sráidbhaile na Ceardaíochta Glaise ná a bheith i mo sheasamh ar na sliseanna adhmaid timpeall ar Terence Mc Sweeney, fear sna 20idí as Port Láirge, a chaitheann an deireadh seachtaine ag múnlú babhlaí adhmaid le deil chleithe. Is gléas mór atá ann, déanta as géaga fuinseoige agus ulóga rópa agus cuid den obair a bhíonn le déanamh aige ná a bheith go seasta ag pumpáil na coise clé aige ar throitheán. D'fhéadfainn an lá ar fad a chaitheamh ag féachaint air ag déanamh babhlaí as lomáin. Ach bheadh sé aisteach gan rud ar bith a dhéanamh ach stánadh air, agus mar sin chuaigh mé i mbun comhrá leis.

Uair dá raibh, is mar seo a rinneadh gach babhla adhmaid. 'Suas go dtí an réabhlóid thionsclaíochta i ndáiríre, nuair a rinne siad deileanna a d'oibrigh le cumhacht ghaile agus uisce,' arsa Mc Sweeney. 'Bhíodh na Lochlannaigh ag déanamh cuid mhór de seo san áit arb as mise.' Cad a thaitníonn leis faoi? 'An chaoi a dtosaíonn tú le lomán, píosa de chrann, agus taobh istigh d'uair an chloig, idir é a ghearradh le tua, é a chasadh agus a bhaint den deil, tá rud agat ar féidir leat do dhinnéar a ithe as. Tá sé iontach ar fad. Is deas a bheith ag ithe as adhmaid. Tá uigeacht i bhfad níos deise aige ná mar atá ag earraí ceirmeacha. Sa tseanaimsir d'itheadh gach duine as adhmaid, idir dhaoine bochta agus ríthe, ach má théann tú chuig músaem ní fheicfidh tú babhlaí adhmaid ar taispeánt.''

Tá gach duine ag tabhairt aire agus dea-aoibh orthu. Tá blúirí ceoil ag déanamh a mbealaigh isteach agus ag meabhrú dúinn gur féile cheoil atá anseo. Sa Ghailearaí Eolaíochta béal dorais tá daoine óga agus cotaí saotharlainne agus gloiní cosanta orthu, agus brístí gearra nach raibh ach an ceathrú cuid den ghnáthfhad iontu. Meallann an ghlóthach shuimiúil agus na hiarainn sádrála atá acu na páistí.

Tá an focal béil ann. Tá an amharclannaíocht ann. Tá taispeántais chócaireachta ann. Seo an chuid is tábhachtaí den Electric Picnic dar le mórán daoine.

Athchóirithe ó shraith léirmheasanna ar an Electric Picnic in *The Irish Times* le Patrick Freyne, 2013.

Sliocht B

Croitheann na hiascairí lámh orainn agus muid ag dul thar bráid, ag leanúint na habhann ar shiúl ó Dhroichead na Sionainne agus ó thúr an stáisiúin chumhachta agus gan aon tuiscint againn go bhfuilimid á fheiceáil den uair dheiridh. Ritheann an tSuca ón iarthar isteach sa tSionainn anseo agus téimid thairsti agus muid ag teacht timpeall ar chasadh san abhainn a thugann soir ó dheas muid i dtreo Bheannchair, ár gceann scríbe. Bhíodh an chanáil, a osclaíodh anseo in 1828, ceangailte le droichead adhmaid thar an tSionainn do chapail tarraic, de líne na canála a bhí ag dul go Baile Átha Cliath. Cuireadh bád farantóireachta, a bhíodh á oibriú le cáblaí, in áit an droichid seo sna 1840idí ach nuair a tháinig an bóthar iarainn in 1851, chuaigh an chanáil i léig de réir a chéile go dtí gur dúnadh faoi dheireadh í i 1961. Tá gnéithe áirithe de ann fós, dhá loc agus tithe do choimeádaithe loic, ceithre dhroichead, ceithre fhoirgneamh a bhain leis an gcanáil agus ceithre cinn de na seacht gcinn d'uiscerianta a bhí ann ó thús.

Ar aghaidh linn i dtreo Bheannchair agus muid ag dul faoin mbóthar iarainn tionsclaíoch thar an abhainn ón iarthar go dtí an stáisiún cumhachta. Tá gabhal san abhainn amach romhainn, ach fanaimid ar chlé agus muid ag leanúint na gcomharthaí loingseoireachta. Táimid ag dul thar sráidbhaile beag bídeach Chluain Feartha i gContae na Gaillimhe, áit a bhfuil Ardeaglais Naomh Breandán. Bhunaigh Naomh Breandán Loingseoir mainistir anseo sa séú haois ach níl aon rian den séipéal sin ann anois. Ní haon ionadh é sin mar gur scrios tine an mhainistir in AD 744, i 748 agus arís i 749. Ansin d'ionsaigh Lochlannaigh í ar cheithre ócáid faoi leith sa naoú haois agus dódh go talamh í mar thoradh ar cheann de na hionsaithe sin. Níl san ardeaglais atá ansin inniu ach an ceann is déanaí de shraith foirgneamh eaglasta ar an suíomh sin ó aimsir na Luath-Chríostaíochta. Is é an doras thiar an ghné is sine a tháinig slán. Is é an sampla is mó agus is ilchasta in Éirinn é de dhoras Rómhánúil.

Leanaimid orainn síos an abhainn, ag dul thar pháirceanna glasa ar thaobh amháin agus thar mhachaire donn ar an taobh eile, áit a bhfuil an mhóin á baint, don stáisiún cumhachta ag Droichead na Sionainne is dócha. Agus muid ag druidim leis an gceantar timpeall ar Chaladh na Sionainne, téimid thar an gcéad oileán de shraith oileán a sníonn an abhainn thart orthu idir seo agus Beannchar – Oileán Ash, an Leithinse, Inse na Sceach, Maínis, Oileán an Bhulláin, Oileán Grant agus Oileán na nÉan. Díreach i ndiaidh Inse na Sceach scoilteann an cainéal ar chlé, suas i dtreo Chaladh na Sionainne. Seo an áit a gcríochnaíonn an Chanáil Mhór agus an áit a dtosaíonn mórán bádóirí a dturas ar an tSionainn. Buaileann an Bhrosnach leis an tSionainn anseo freisin, díreach ó dheas den 36ú loc. Tá cáil ar an áit seo mar gurb é an loc deiridh é ar an gCanáil Mhór sula sroicheann tú abhainn na Sionainne.

Tá an abhainn mar a bheadh gloine ann agus muid ag déanamh ar an gcasadh do Chaladh na Sionainne, gan ach sruth stiúrach an bháid ag suaitheadh dhromchla an uisce. Sciurdann péire d'Ealaí Balbha agus a n-éin óga chlúmhacha isteach sa ghiolcach agus muid ag dul thar bráid. Chuamar thar na dosaenacha de na teaghlaigh bheaga seo ar ár dturas as Droichead na Sionainne.

Athchóirithe as *The River Shannon – A Journey Down Ireland's Longest River* le Aiveen Cooper, Collins Press, 2011.

Sliocht C

D'eitil siad leo trasna machairí leathana agus trí fhraoisi doimhne. Le linn dóibh a bheith ag trasnú Shléibhte na Himiléithe, dúirt an Ghaoth Anoir “Is gearr go sroichfimid Gairdín an Domhain”. Bhí an prionsa ábalta boladh spíosraí agus pomagránaití a fháil an uair sin agus chonaic sé fíniúna sna páirceanna. Scinn siad anuas i dtreo na talún agus thuirling siad ar fhéar bog i measc bláthanna geala a raibh a gcinn á luascadh acu. “An é seo Gairdín an Domhain?” a d'fhiafraigh an prionsa. “Ní hé go fóill,” a d'fhreagair an Ghaoth Anoir. “An bhfeiceann tú an phluais sin thall, atá leathfholaithe ag fíniúna atá ar crochadh os a comhair? Sin an bealach isteach. Cas do chlóca timpeall ort féin mar beidh sé chomh fuar leis an leac oighir taobh istigh.”

Sméid solas álainn gorm orthu ag iarraidh go rachaidís ar aghaidh. Ansin d'fholaigh an ceo an charraig os a gcionn agus tháinig siad amach i dtír álainn. Bhí boladh cumhra rósanna ar an aer fionnuar agus ag gluaiseacht thar bráid bhí abhainn ghléghlan a bhí ag lonradh le héisc órga agus airgid. Bhí eascanna scarlóideacha ag snámh go mall ar ghrinneall na habhann, splancacha gorma ag teacht astu, agus bhí póicíní locha agus dath oráiste orthu ar snámh ar uachtar an uisce. Bhí droichead de lása marmair sínte thar an uisce, ag dul i dtreo Oileán an Áthais agus Ghairdín an Domhain. D'ardaigh an Ghaoth Anoir an prionsa ar a lámha agus d'iompair sé trasna na habhann é. Bhí siad ar snámh i measc crainn áille pailme a bhí maisithe le bláthanna dathannacha agus le beangáin a bhí ar crochadh astu. Bhí éin a raibh cleití orthu mar thuar ceatha ina suí sna crainn agus na hamhráin ba bhinne dár chuala an prionsa riamh á gcanadh acu. Bhí leon agus tíogar ag súgradh le chéile mar a bheadh piscíní ar an bhféar thíos fúthu.

Tháinig sióg an ghairdín ina láthair, í gléasta i róbaí lonracha agus gnúis chaoim álainn uirthi. Threoraigh sí isteach ina pálás é agus bhí sé mar a bheifeá taobh istigh de pheitil bhlátha a bheadh ag lonradh. Agus bhí crann ina sheasamh i gceartlár halla mór millteach. Bhí a chuid géag ag lúbadh

agus iad luchtaithe le húlla órga. Ba é seo Crann na hAithne. Bhí braonacha dearga drúchta ag titim óna chuid duilleoga mar a bheadh deora fola ann.

“Isteach leat sa bhád,” arsa an tsióg. “Ní ghluaiseann sé ach luascann go mall a fhad is a bhíonn an domhan ag sleamhnú thar bráid.” Chonaic siad sléibhte agus a gcuid beanna faoi bhrat sneachta, foraoiseacha dorcha, teampaill ársa, bolcáin ag pléascadh, gaineamhlaigh ag dó agus fásaigh Artacha, agus chuala siad ainmhithe ag glaoch, ceol á sheinm agus glórtha ag canadh. Bhí ríméad ar an bprionsa nuair a las na Gealáin Thuaidh an spéir mar a bheadh taispeántas ollmhór de thinte ealaíne ann. “An bhfuil cead agam fanacht anseo go deo?” a d’fhiafraigh sé. “Tá, ar choinníoll nach dteastaíonn úll na haithne uait,” a d’fhreagair an tsióg. “Geallaim nach mbainfidh mé go deo leis an toradh ar Chrann na hAithne,” a d’fhreagair an prionsa.

Athchóirithe as *The Garden of Paradise* le Hans Christian Andersen, Fairy Tales, Teapot Press Ltd., 2011.

Déan dearadh do cheann amháin de na ceardaíochtaí seo a leanas:

1. Litreoireacht agus Peannaireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Bileog fógraíochta do Shráidbhaile na Ceardaíochta Glaise bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Bileog eolais/léarscáil do thuras báid, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Cuireadh chuig Gairdín an Domhain, bunaithe ar Shliocht C.

Is féidir íomhánna agus móitífeanna maisithe a bheith ann. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

2. Líonóilghearradh agus Priontáil

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Dearadh faoin bhféile, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Dearadh faoin turas ar an abhainn, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Dearadh faoi thuras an phrionsa, bunaithe ar Shliocht C.

Ba chóir go mbeadh do dhearadh oiriúnach do phrionta a úsáideann **trí dhath ar a mhéad**. Cuir san áireamh na féidearthachtaí dearaidh a bhaineann le líne, cruth, contrárthacht agus uigeacht. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

3. Fabraicphriontáil agus Baitic

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Athphatrún bunaithe ar na híomhánna i Sliocht A.
- (b) Taipéis bhalla bunaithe ar na droichid nó ar na loic atá luaite i Sliocht B.
- (c) Taipéis bhalla a léiríonn an flóra agus an fána, bunaithe ar Shliocht C.

Ba chóir go mbeadh do dhearadh oiriúnach do bhlocphriontáil, do scáthlánphriontáil, do bhaitic nó do phriontáil le stionsal. Úsáid dhá dhath ar a laghad i do dhearadh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

4. Bróidnéireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Painéal bróidnithe i gcomhair seastán taispeána do cheardaí i Sliocht A.
- (b) Taipéis bhalla bunaithe ar an turas atá luaite i Sliocht B.
- (c) Píosa ealaíne inchaite, bunaithe ar na héin agus/nó ar na hainmhithe atá luaite i Sliocht C.

Ní mór duit sonraí na n-ábhar a d'úsáidfeá chun do dhearadh a dhéanamh a thabhairt. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

5. Fíodóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Taipéis bhalla a bheadh oiriúnach don Ghailearaí Eolaíochta atá luaite i Sliocht A.
- (b) Ruga a bheadh oiriúnach do bhád, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Painéal bunaithe ar na dathanna agus ar na híomhánna faoi mar atá luaite i Sliocht C.

Ba chóir sonraí na n-ábhar atá le húsáid a thabhairt i do dhearadh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

6. Criadóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Píosa de dhealbhóireacht cheirmeach bunaithe ar an gceardaí as Sliocht A.
- (b) Painéal rilífe bunaithe ar na radhairc atá luaite ar an turas i Sliocht B.
- (c) Soitheach ceirmeach chun torthaí ó Chrann na hAithne a choinneáil ann, as Sliocht C.

Tabhair sonraí na dteicníochtaí atá le húsáid chun an píosa a dhéanamh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

7. Puipéadracht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Eolaí óg ón nGailearaí Eolaíochta, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Iascaire bunaithe ar Shliocht B.
- (c) An tsióg atá luaite i Sliocht C.

Is féidir do dhearadh a dhéanamh do phuipéad miotógach, do phuipéad slaite nó do phuipéad ar iall. Ba chóir duit an chaoi a ndéanfar an puipéad a léiriú, agus sonraí a thabhairt maidir le hábhair, dath, maisiúchán agus bailchríoch. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

8. Leabharcheardaíocht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Comhad bosca chun earraí cuimhneacháin ón bhféile a choinneáil ann, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Tiachóg do dhoiciméid chun léarscáileanna agus faisnéis a choinneáil ann, bunaithe ar an turas i Sliocht B.
- (c) Filleán chun íomhánna atá bunaithe ar an turas draíochta i Sliocht C a choinneáil ann.

Is féidir cruth ar bith a bheith ar do dhearadh agus ba chóir duit an chaoi a ndéanfar é a léiriú. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

9. Dearadh Fógraíochta

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Clúdach do leabhar, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Dearadh lógó do chomhlacht a thugann báid ar cíos, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Póstaer i gcomhair scannáin dar teideal ‘An Turas’ bunaithe ar Shliocht C.

Ní mór duit litreoireacht a úsáid. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

10. Múnlóireacht agus Snoíodóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Dealbhóireacht saorsheasaimh don bhealach isteach chuig an bhféile, bunaithe ar Sliocht A.
- (b) Dealbhóireacht Saorsheasaimh do bhruacha abhainn na Sionainne, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Plaic do dhoras phálás na síóige mar atá luaite i Sliocht C.

Ba chóir go léireodh do dhearadh sonraí na n-ábhar agus na dteicníochtaí a d’úsáidfí chun an píosa a dhéanamh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.

11. Seiteanna Stáitse

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Seit stáitse do chur i láthair, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Taispeántas fuinneoige do shiopa gléasra iascaireachta, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Seit stáitse do sheó faisin, bunaithe ar Shliocht C.

Tabhair sonraí maidir le hábhair, dath agus soilsiú, maisíochtaí agus frapaí. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearaidh a mhíniú.